

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ О. О. БОГОМОЛЬЦЯ
Кафедра філософії, біоетики та історії медицини
ВІДДІЛЕННЯ РЕЛІГІЄЗНАВСТВА ІНСТИТУТУ ФІЛОСОФІЇ ІМЕНІ Г. С. СКОВОРОДИ НАН УКРАЇНИ
ЦЕНТР РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ "HUMANUS" (Болгарія)
ІНСТИТУТ СОЦІАЛЬНОЇ МЕДИЦИНИ ТА МЕДИЧНОЇ ЕТИКИ МЕДИЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ
УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ КОМЕНСЬКОГО В БРАТИСЛАВІ (Словаччина)

ФІЛОСОФІЯ РЕЛІГІЇ ТА МЕДИЦИНИ В ПОСТСЕКУЛЯРНУ ДОБУ

матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції,
присвяченої пам'яті свт. Луки (В. Ф. Войно-Ясенецького)

25 – 26 листопада 2022 р.

УДК 2+61] (062)
Р 36

Філософія релігії та медицини в постсекулярну добу: матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф., присвяченої пам'яті свт. Луки (В. Ф. Войно-Ясенецького). – К.: НМУ ім. О. О. Богомольця, 2022. – 278 с.

ISBN 978-617-7565-95-5

Редакційна колегія:

Кучин Юрій Леонідович – ректор НМУ ім. О. О. Богомольця, професор.

Наumenko Олександр Миколайович – перший проректор з науково-педагогічної роботи та післядипломної освіти НМУ ім. О. О. Богомольця, професор.

Земсков Сергій Володимирович – проректор з наукової роботи та інновацій НМУ ім. О. О. Богомольця, професор.

Скрипник Рімма Леонідівна – проректор з науково-педагогічної роботи, міжнародних зв'язків та європейської інтеграції НМУ ім. О. О. Богомольця, професор.

Филипович Людмила Олександрівна – провідний науковий співробітник Відділення релігієзнавства Інституту філософії імені Г. С. Сковороди НАН України, професор.

Відповідальні редактори:

Васильєва Ірина Василівна – завідувач кафедри філософії, біоетики та історії медицини НМУ ім. О. О. Богомольця, професор.

Шевченко Сергій Леонідович – професор кафедри філософії, біоетики та історії медицини НМУ ім. О. О. Богомольця.

Технічні редактори:

Васюк Ірина Василівна – викладач кафедри філософії, біоетики та історії медицини НМУ ім. О. О. Богомольця.

Лапутько Анна Валеріївна – викладач лаборант кафедри філософії, біоетики та історії медицини НМУ ім. О. О. Богомольця.

Затверджено до друку Вченою радою Національного медичного університету імені О. О. Богомольця (протокол № 4 від 01 грудня 2022 р.)

ISBN 978-617-7565-95-5

© НМУ ім. О. О. Богомольця, 2022

Секція І.
**ПИТАННЯ РЕЛІГІЇ ТА МЕДИЦИНИ У ЖИТТІ І ТВОРЧОСТІ
СВЯТИТЕЛЯ ЛУКИ (В. Ф. ВОЙНО-ЯСЕНЕЦЬКОГО)**

Величко О. Б.,
НМУ імені О. О. Богомольця,
velichko.olena@ukr.net

**МИЛОСЕРДЯ ЯК ЧЕСНОТА ЛІКАРЯ І ДУХОВНОГО ПАСТИРЯ
СВТ. ЛУКИ (ВОЙНО-ЯСЕНЕЦЬКОГО)**

1 червня 2004 року на засіданні Вченої ради Національного медичного університету ім. О.О. Богомольця було обговорено, а за тим і затверджено символіку університету: герб університету, прапор університету, прапор ректора, хоругву і університетський гімн. Примітним елементом герба є його девіз – як короткий вислів, що виражає кредо його власника. Герб Національного медичного університету ім. О.О. Богомольця не є виключенням із цього правила. На блакитному полі з оконтуренням золотистого кольору барокової форми щиті розміщено схематизований абрис фасаду морфологічного корпусу НМУ, але таким чином, що замість колон під портиком розміщено аббревіатуру “НМУ”, далі під нею – напіввінок з листя селери у формі чаші, а вже на них (на напіввінку і аббревіатурі) накладено стилізований посох Асклепія зі змією золотистого кольору. Сам щит обрамлено вінком із дубових та лаврових гілок із листям золотистого кольору, які перевиті синьою стрічкою, а вже на синій стрічці над щитом розташовано девіз, який складають три ключові слова-чесноти: “ЧЕСТЬ, МИЛОСЕРДЯ, СЛАВА” [1]. Не менш важливим тут є і порядок їх розташування: “МИЛОСЕРДЯ” – як осереддя девізу, зв’язує початок – “ЧЕСТЬ” і кінець – “СЛАВУ”, як вінець милосердної справи в зв’язі-доблесті кожного члена великої родини “НМУ”.

До цієї великої родини «НМУ» ми відносимо і святителя Луку (Войно-Ясенецького), який хоча й навчався на медичному факультеті Київського Імператорського університету ще років за сто до вище зазначеної дати затвердження герба та гімну Національного медичного університету та із тим кодексом лікаря, який проголошує і девіз НМУ, свої думки і вчинки святитель Лука зв’язав. Як відомо, свою спадкоємність і статус продовжувача традицій медичного факультету Київського університету Національний медичний університет ім. О. О. Богомольця не заперечує. То ж слушним постає нагода звернутися до роздумів святителя Луки на предмет сутності і ваги милосердя як однієї із чеснот лікаря і духовного пастиря.

Перечитуючи сторінки спогадів святителя Луки про колізії його життєвого шляху, мимоволі звертаєш увагу, що саме милосердя, а не хоробрість, наполегливість, відчайдуха, пошук слави чи щось таке інше, стало визначальним життєвим ціннісним орієнтиром для Валентина Феліксовича ще в юнацькі роки. Щоправда, глибина осмислення святителем Лукою сутності милосердя, як чесноти лікаря і духовного пастиря, з роками і досвідом, набутим у горнілі життєвих випробувань, відчутно змінилась.

Кожна молода людина, яка обирає професію, керується відповідними критеріями у своєму виборі і у кожного вони залежні від тих світоглядних орієнтирів, які і визначають бачення ним перспективи свого майбутнього. Для ще молодого Валентина Феліксівича Войно-Ясенецького таким критерієм постало: бути там, де ти можеш бути найбільш корисний людям. У своїй “Автобіографії” про вибір своєї професії він пише так: “Недовгі колювання завершилися рішенням, що я не маю права займатися тим, що мені подобається, але зобов’язаний займатися тим, що корисно людям, які страждають” [2, с. 19]. Хто може бути більш корисним обездоленому і позбавленому якісної практичної допомоги селянству: художник чи лікар? Відповідь очевидна. Тому з “огойдою до природничих наук” майбутньому єпископу та доктору медицини довелося боротися кілька років перш ніж він став студентом медичного факультету. Прете, якщо у юнацькі роки бажання Валентина Феліксівича бути корисним людям мало достатньо абстрактний характер, позначений переважно впливом толстовства, то з часом під впливом християнської ціннісної парадигми воно все чіткіше оформлялося в життєве кредо, зорієнтоване не на безлику абстрактність, а на безпосередньо конкретну людину, яка страждає, яка потребує його допомоги і його підтримки спочатку як лікаря, а за тим і як пастиря.

Готовність нехтувати своїм особистим життєвим комфортом, своїми вподобаннями, які виявляються перепорою на шляху досягнення поставленої цілі, визначала силу його характеру і відданість цій справі. Так кредо: “бути корисним для всіх, хто страждає” – закріплюється конкретними вчинками у його біографії, у якій допомога стражденим не знає поділу на багатих і бідних, на чужих і своїх, на добрих і злих, на праведників і грішників. Одним із таких прикладів постає фрагмент із автобіографії Валентина Феліксівича періоду його практики дільничним лікарем в сільській (лише на десять ліжок) лікарні Любажа Курської губернії, коли після успішної операції сліпий від народження молодий жебрак прозрів і за два місяці по тому в надії на зцілення привів до нього таких же жебраків-сліпців з усієї округи не лише Курської, але й ще Орловської губерній. За таких обставин молодий лікар щоденно напружено працював з дев’ятої ранку і до пізнього вечора [2, с. 24 – 25]. Його допомогу як лікаря отримували всі нужденні і під час для нього нелегкого заслання до Єнісейську: і селянину, якому простими слюсарними щипцями довелося витягувати секвестр, і трьом сліпим маленьким братикам, яким після операції повернувся зір.

Після арешту, перед першим його засланням, проявом милосердя до стражденого був і інший вчинок святителя Луки, заснований на тій же ідеї: віддай те, що ти маєш тому, кому це більше потрібно. У статусі політичного засудженого Войно-Ясенецький отримав від дружини письменника Максима Горького кожух, який він віддав не знайомому йому ще молодому арештованому злодію, що тремтів від холоду в одиночній камері, залитій по-кісточки водою.

Для віруючого християнина не менш значимим проявом милосердя у часи переслідувань радянською владою правовірних християн було і пастирсько-єпископське благословення, за яке святителя Луку переслідували

і навіть на кілька місяців заспали на “Льодовитий океан”. Попри погрози та утиски у проханні про пастирську допомогу він не відмовляв нікому також.

То що ж розумів під милосердям, як милістю серця, святий Лука? Милосердя для святих це – не лише чуйність, уважність і доброзичливість до ближнього як того, хто поряд і потребує підтримки. Передовсім, це – не байдужість, готовність допомогти, не залишити ближнього з його проблемою наодинці. Усім своїм життям святий Лука (Войно-Ясенецький) засвідчував цю силу милосердя, як силу милості невтомного серця, що билось у грудях святого, який любив людей і заповідав нам любити ближнього свого!

Література:

1. Національний медичний університет імені О. О. Богомольця. Символіка університету [Електронний ресурс]. – URL: <https://nmuofficial.com/zagalni-vidomosti/simvolika-universitetu/>
2. Святий Лука (Войно-Ясенецький) Я полюбил страдание. Издательство Свято-Успенской Почаевской Лавры, 2019.